

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást- keresőknel 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbé- lyegekben is.

Az encsi Talmudtóra-egylet keres nőtlen jóré somájim II. melamedot, aki képes alef-bésztől gemoreig tanítani. Fi- zetés megegyezés szerint. Költséget csak a megválasztottnak térítünk.

Friedmann Márkus elnök.

A zágrábi aut. orth. izr. hitközség pályázatot hirdet a *sajchet ubajdek maj- re-czedek és baal-tfilló* állásra. Reflektá- lók, kik 3 orth. rabbittól *kabóló*-val bír- nak és kellemes, erős hanggal rendelke- znek, küdjék be pályázatukat alanti címre.

Jos. Rothstein, Gemeinde-Präsident, Zagreb, Ilica 48.

A berettyóújfalui Chevra Kadisa ke- zelésében levő „Miltzer Salamon és ne- je Weisz Eszter”-féle jótékony alapít- vány az elhalálozás folytán megürese- dett úgynevezett „Batlen” — talmudot tanulói — állásra ezennel pályázatot hirdet. Ezen állásra pályázótól meg- kívánatik, hogy minden idejét kizáró- lólag csak a talmud tanulásnak szentelje, melynél fogva csak szegény, igazi *תיק* pályázhat, akinek állásából kifolyólag semmi más funkciója nincs. Tartozik azonban egész évi talmud tanulásán kívül még a néhai alapítványozók elhalálozási napjain az alapítványozók lelki-üdvéért tanulni és imádkozni. A pályázó csak ma- gyar honos lehet, amit hiteles okmányok- kal igazolni tartozik. Kor-, családi álla- pot, esetleges eddigi működésre, valamint képzettségre vonatkozó megfelelő iratok a pályázathoz csatolandók. Javadalmazás: az alapítvány tiszta jövedelmének 30%-a.

Pályázatok alulírott elnökséghez folyó évi május 31-ig bezárólag nyújtandók be. Berettyóújfalui, 1938 április 7-én. Rosenberg Béni Braun Ferenc szentegyleti jegyző. szentegyleti elnök.

Apró hirdetések

MEGVETTEM kiárusításra a Központi Iroda megdicsőült elnökhelyettesének R. Chájim Előzor Hartsteinnek z.l. ér- tékes sz'forim-hagyatékát. *Meisels* hé- ber könyvkereskedő, talisz-szövé és streimli-készítő, VII., *Rombach-u. 8.*

MÁTRAFÜREDEN a közismert orth. kóser Klein-pensio olcsó előszezőni árakkal május elsején megnyílik. Fo- lyóvízes szobák. Érdeklődés: Klein- Pensio, Gyöngyös.

BENÓSÚLNE vidéki üzletbe, jó infor- mációval rendelkező 34 éves orth. fia- talember. Jelige: „Megélhetés”.

HITTAN tanításra jó böchert keresünk. Fizetés havi 22 P, vándorkoszt és la- kás. Cím: Neumann Herman, Poroszló.

PÉKSEGÉDET keresek. Vallásos, nőt- len, fiatal, a szakmában perfektül dol- gozó segítők ajánlkozzanak. Ungár Miklós pékmester, Csorna.

Jelígés hirdetések feladónak címét díszkrécióban tartjuk.

SZIGORUAN vallásos, főzni tudó leányt keresek. Cseléd van. Varrni tudó előnyben. Sábel Aladár, Békéscsaba.

KERESEK fűszer-, rőfös szakmában és háztartásban jártas vallásos leányt. Cseléd van. Roth Adolf, Uraiuifalu (Vas-megye.)

PUDER, ruzs, arckrém, szigorúan ché- meczmentes, kapható: Weiszmann La- josné kozmetikusnál, Bpest, Laudon-u. 6. II. em. 2.

25 ÉVES fiannak, művelt, *ben-tajró*, jó ípparal és jelentékeny saját megtaka- rított tőkével rendelkezik, megfelelő partit keresek. Jelige: „10—12.000.”

HÁZITANITÓ volt böcher elhelyezke- dést keres. Vizsgára való előkészítést sikerrel, vállal. Cím megtudható: Strauszmann, Bpest, Dessewffy-u. 5.

ÖNÁLLÓ keresettel bíró szabónő férjhez- menne 30-40 éves uriemberhez. Jelige: „Szombattartóhoz”.

HÁZITANITÓNAK ajánlkozik volt böcher. Szabad idejében üzletben se- gédkelne. Jelige: „Tehetséges”.

BUDAI, magaslati levegőjű, terraszos szoba, orthodox ellátással, vagy anél- kül kiadó. „*Kertes*” jeligére kiadóba.

NÓROKONOMNAK nyugdíjas állással 15.000 pengővel, existenciával bíró fér- jet keresek 45—52-ig. Jelige: „Lehető- leg bentajró.”

GYÖNGYÖSI jesiván tanulni óhajtó bó- cherek forduljanak válaszlappal Jung- reisz Antal főrabbi címére. A *gyön- gyösi jesiva* vezetősége.

FÜSZER-vegyesben gyakorlattal bíró volt böcher, bármely szakmában állást keres. Jelige: „Hébert tanít”.

SZÜLŐK FIGYELMEBE. Mátrafüre- den folyóvízes fődörözős villában *gyermeküdült* nyitok. Orvosi felügye- let. Felvétel 6 éves kortól, kíséret nél- kül. Cím: Klein-pensio, Gyöngyös.

KERESEK gyermekszerező csecsemőgon- dozónót, ki 2½ éves kislánnyal is foglalkozna. Fényképes ajánlatát és az eddigi működéséről bizonyítványait ké- rem. Cím: D. D.-né, Szeged, Tisza La- jos-körút 54.

ORTHODOX háztartásomba középkorú, szigorúan vallásos mindenek szakács- nőt keresek május elsejére. Vidéki előnyben. Sáfár Dávid, Tiszadada.

33 ÉVES fiam részére, ki előkelő orth. család tagja és jólbevezetett fővárosi üzem tulajdonosa, keresek hasonló családbeli intelligens leányt megfelelő hozománnyal. Jelige: „Boldog jövő.”

Jelígés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

CUKRÁSZ, iparendéjéyes (30 év körü- li) kitünő zsidó családba benősülhet, ahol szép jövőt alapíthat. „Jó vidék” jelige.

KORLÁTOLT számban felvesz böchere- ket az erdőteleki jesiva. A böcherek egész olcsón kapnak koszt-kvartét és egész olcsón kapnak koszt-kvartét és vannak. Sürgős jelentkezés címe: Fő- rabbi, Erdőtelek (Heves m.).

VALLÁSOS jó házból való 25—28 éves magyar állampolgárságú fiatalember, ki a butorszakmában teljesen jártas, butorüzletbe benősülhet. „Minden in- formációt kibíró” jelige.

JESIVÁNKBA kerestetik egy szorgal- mas böchür *máflog v'jóré somájim*, „jobb chaver” gyanánt egy 16 éves bö- cherhoz. Ellátásáról gondoskodva lesz. Katzburg Miksa főrabbi, Özd-Bolyok.

הגני מפרסם ומודיע לכבוד הרבנים והבע"ב נ"י די בכל אתר ואחר שקבעתי לי גם בית דפוס עברי מה עיר דעברעצין יצאו והגני מקבל כל מיני מלאכת הדפוס: הדפסת ספרים וכן כל כיוצא בהן בדפוס נאה באותיות מהדרות ובהגיה מדויקת בעד מחיר נמוך. Merkantil nyomda, Debrecen, Hatvan u. 28.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG JENŐ Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14. Telefon: 1-111-95.

אללנעמיינע יידישע צייטונג

ג'ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C. Telefon: 1-238-08. Csekk száma: 50.791. Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti: Groszberg Jenő

A szabolcsi vicinálison

Lihegő gyűléssel és tajtékoz elfogult- sággal telített párbeszédés fejtegetések szoktak néha megjelenni egy szélső jobb- oldali újságban „Autobuszon” címen. Kon- struált beszélőket, ellenszenves zsidó tipu- sokat léptet fel a cikkirő, hogy az olvasó azt a tanulságot vonja le: ezekkel szem- ben minden eszköz meg van engedve. Ez a cikk-cím jutott eszébe e sorok írójának mikor e hét szerdáján egy kis szabolcs- megyei vicinálison végighallgatta az uta- sok beszélgetését.

Ott ültek a III. osztályú padokon va- sutasok, különböző rétegű munkások, a bürokráciában altiszti fokozatú emberek, szövetkezeti alkalmazottak, középiskolai tanulók. Politizáltak. Őszintén beszéltek. Látszott rajtuk, hogy az utolsó három év sajtóbeli uszításának meg van az ered- ménye. A szó szoros értelmében meg van mérgezve a lelkük. Ugy vannak ezek a jó vidéki emberek informálva, hogy az országnak minden búja-baja a zsidók miatt van és a zsidók elnyomásának ará- nyában javul majd az ország lakosságá- nak helyzete. Egyesek el is mondták, hogy egy-egy nagyobb boltnak ki lesz a tulajdonosa, ha bekövetkezik a várva- várt fordulat, illetőleg felfordulás. Azt is meg lehet állapítani, hogy dacára annak, hogy sokat beszélnek a kereszténységről, a legnagyobb mértékben vallástalanok. Meg lehet állapítani annak a mondásnak igazságát, amelyet egy zsidó író hangoz- tatott akkor, amikor Magyarországon a neológok erőszakkal akartak egyesülni az orthodoxokkal és az unifikáció előharco- sai állandóan emlegették a „Sulchan Aruch” fontosságát és nagyságát: ami- kor nagyon sokat emlegetik a Sulchan Aruchot, akkor nem tartanak belőle sem- mit sem. Így van itt is: hivatalosan még divik a keresztény kurzus, sokat beszél- nek kereszténységről, de azért gúnyolják a papokat és megbotránkoznak rajtuk, mert szerintük a zsidókhöz húznak. *Is- merik-e ezt a hangulatot az illetékesek? Ha nem, akkor sajnálatos, ha pedig igen és nem tesznek ellene semmit, nem indít-*

ják meg az ellenpropagandát, akkor oly irányzat vesz erőt majd az országban, amelyről el lehet mondani az ismert tal- mudí szóval: „Ha szabadjára engedik a pusztítót, akkor nem tesz különbséget ár- talmas és ártatlan között”, azaz a mi esetünkben zsidó és nemzsidó, kisbirtokos és gróf között.

A hallott beszélgetéstől megdöbbenve a szomszéd fülkében ültem. Ott csupa or- thodox zsidó ember volt és első pillanat- ban meg lehetett állapítani, hogy az előbb hallott beszélgetésnek és az ő be- szédjüknek szintje között a különbség körülbelül az, mint az utcai röplap és az előkelő irodalmi revü nivója kö- zötti különbség.

Éppen a *s,ehitó* eltiltásáról volt szó. A társaság egyik tagja egy estilapból felolvassa a földmívelésügyi miniszternek a képviselőház pénzügyi bizottságában elhangzott kijelentését, hogy a marha ára iszonyúan esett, mert a külföld nem veszi át tőlünk a nagy állatokat. A tudó- sítás végén pedig azt olvassa, hogy Csil- léry antiszemita képviselő köszönetet mondott a miniszternek, amiért betiltotta a rituális metszést, pedig a józan gondol- kodás azt a feltevést valószínűsíti, hogy ez is hozzájárul a marha árának zuhaná- sához. Ezzel kapcsolatban egy idősebb hittestvér egy fejtegetésbe kezdett, amely abból indult ki, hogy a nagy *Rambam* szerint a speciális egyéni gondviselés (*hasgóchó prótisz*) csak az emberre ter- jed ki, az állatvilágra vonatkozólag csak egyetemes módon (*hasgóchó klólisz*) gon- doskodik az I'ten, hogy a fajta ki ne mul- jon. Ezzel szemben több vallástudós és különösen a kabala mesterei azt tanítják, hogy bizony az egyéni gondviselés az áll- latvilágra is vonatkozik. No lám, — mon- dotta félig tréfásan — a körülményeket úgy irányította a gondviselés, hogy a ma- gyar marhák élete meg legyen hosszab- bítva. Egy gúnyos utitárs le is vonta te- hát azt a konzekvenciát a fejtegetésből, hogy tulajdonképpen a metszés eltiltásá- ból nem volt haszna sem az államnak,

sem a zsidóknak csak — a marháknak.

Felmerült a kérdés, hogy miből fognak ezentul a hitközségek élni? Az utazók egy része elmondotta, hogy több községben azzal a tervvel foglalkoznak, hogy adót hoznak be a szombati gyertyára és a leg- fontosabb fogyasztási cikkekre. Elmond- ták azt is, hogy némely községben horri- bilis gabellát vetnek ki a baromfira.

— *Ez nem ajánlható* — mondotta va- laki — *mert azt fogják mondani, hogy a zsidók ezzel meg akarják akadályozni a baromfitenyésztést, azt fogják mondani, hogy ez szabotázs.*

— *En nem tudom, hogy tulajdonkép- pen mi is az a szabotázs* — szolt közbe egy másik — *de ha így megy, akkor a zsidóknak nagy része csak szombatru ehetik kusti és így a husfogyasztás terén be fog következni a „sabbosz”-tázs.* Kül- önben is azzal a zsidó bojkottal úgy van, mint ahogy a bécsi tőzsde 60 év előtti fe- kete péntekjéről beszélnek. Miután a tőzs- dén óriási krach állott be, az egyik le- tört ember odament a tőzsde egyik vezető- jéhez és azt mondotta neki: „Uram, ha így megy tovább, akkor mindannyian koldusok leszünk”. Amire ez azt felelte neki: „Balga ember, kitől vagy snorolni, mindenki tönkre megy”. Nem kell tehát a zsidókat óvni a kávéházaktól, a mozik- tól, a libahustól, mert önmagától be fog állni a bojkottnak a legszomorúbb motor- ja, a *dulesz*...

Egyenesen felemelő és szomorú volt, ahogy ezek a kis zsidópolgárok tárgyal- ták a „zsidótörvényt”. Megértően emle- gették, hogy a miniszterek milyen tojás- táncot járnak akörül, vajjon a zsidóság faj-e vagy felekezet. És az jellemző, hogy ezek a vallásos emberek sajnálják éppen a vallás szempontjából azt a körülményt, hogy a kitért zsidókat nem tekintik ke- resztényeknek, nem azért fáj ez nekik, mert a mesümedok ügye annyira a szívü- kön fekszik, hanem azért, mert kiderült, hogy a vallás hivatott őreinek, a keresz- tény papoknak már alig van befolyásuk Magyarországon, különben érvényesítet-

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolalások, alakítások
Olcsó árak
ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII. CSANYI UCCA 12
(Királyucca sarok)
Telefon: 1-310-79

ték volna ilyen irányban álláspontjukat. Valaki elégtétellel rámutatott arra, hogy mégis szép, hogy a miniszterelnök kijelentése szerint a magyar zsidóság jogegyenlősége továbbra is érvényben marad a törvényben és ez a javaslat nem érinti azt. A jelenlevők egyike erre példát hozott az előbb említett neológ-orthodox unifikációs harcából, amikor valaki azt mondotta: Igenis, a neológok a Sulchan Árucl alapján állnak, csak hogy ennek a Sulchan Áruclnak a végén az a

glossza van odabiggyesztve: „minálunk szokásos, az eddigi felsorolt törvényeknek be nem tartása.” Eddig meg volt a jogegyenlőség, most is meghagyják a törvénykönyvben, csak hogy olyan törvényt hoznak, amely valójában érvényteleníti a jogot, bár elvben fenntartja. Minthogy a vicinális egy állomás közelébe érkezett, az egyik utas még gyorsan elmondott egy történetet, amelynek a poénja az volt, hogy a szent *Baal-Sém* szerint legjobban egy egyszerű zsidó tar-

totta meg a szédert, aki nem tudott imádkozni és így csak azt mondotta: „*Világ-nak Ura, Te az őseinket megsegítetted eddig, segíts meg minket most is*”... A komolyságnak, a zsidó kispolgár hazafiasságának, vallásosságának és erős optimizmusának e megnyilatkozása nagyon rávilágítanak a különbségre, hogy miképpen beszélnek az antiszemita cikkirő *fantáziájából született torz-zsidók* az autóbuszon, s mit mondanak *valódi, szenvedő és reménykedő zsidók* a vicinálison.

A bécsi zsidóság Peszachja

Peszachkor az összes bécsi zsinagógák és imaházak zsufozásig megteltek. Az összes templomokban a rabbik azonos szövegű felhívást intéztek a szószékről híveikhez. Vigasztaló beszéd volt ez a felhívás, amelyben hangsúlyozták, hogy a zsidók a gond és a szenvedés idején is teljesíteni fogják emberi és népi kötelességeiket. Végül a hitközség fenntartásáért való áldozatkészségre szólították fel a híveket a rabbik.

A hitközség vezetősége felhívást intézett a hitközség adófizető tagjaihoz 550 ezer márká, illetve 800.000 schilling összegű felhívására. A felhívást követő napokban százezer márká gyűlt össze. Ez az összeg főleg a jómódú rétegekből folyt be, amelyek sietve tettek eleget a hitközség felhívásának, a további 450 ezer márká összegyűjtése azonban már lassabb ütemben folyik és kétséges, hogy sikerülni fog azt összegyűjteni. (Ezt az összeget sarcként vetették ki az előzőleg kifosztott bécsi zsidókra!!!)

Erev-peszach délután és este, amikor a zsidó házakban a szédert készítették elő, több zsidó lakásban egyenruhás S. A. legények jelentek meg kampóskeresztes

párteberek kíséretében és zsidó férfiakat és nőket arra kényszerítettek, hogy egy órán át úgynevezett „*Putz-kolonn*”-ba álljanak és uccarészeket és házfalakat tatarozzanak. Egyedül az V-ik kerületben több mint 25 zsidó férfit és nőt cipelték ki ilyen „tisztogatási munkára”. Ezeknek a szénapiac kerítését és egy Schönbrunner-gassei iskola lépcsőit kellett tisztára mosniuk. Megjegyzendő, hogy számos esetben német tisztak, külföldiek, diplomaták megakadályozták a zsidó hölgyek kényszermunkáltatását.

Történt még egy másnemű atrocitás is. A Schiffschulból ugyanis a reggeli ünnepi ima alatt elcipelték pajeszos és szakállas ájtatoskodókat a fényképészhez, hogy azok a hírhedt „*Stürmer*” c. fajvédő lap számára modellt álljanak. Csak nagy rimánkodásra tekintettek el attól, hogy auton kelljen a fényképészhez menniük.

Peszach utolsó napjaiban, sajnos, megismétlődtek az ilyen és még bántóbb vegzaturák. Ugyátszik, a német kultúra nagyobb dicsőségére, éppen a szombat- és ünnepnapok nyugalmának megzavarása a főcélja Ausztria új urainak. A legfőbb ideje, hogy a Teremtő segítsen.

Gazdagabb bécsi zsidók, akik külföldre nem mehetnek, Berlinbe, Hamburgba stb. mennek, hogy nyugodtabban fellélegezhessenek.

A koncentrációs táborba internált dr. Friedmann Dezső hitk. elnököt, dr. Löwenherz József hitk. igazgatót és Apter Móric hitk. ügyvivőt szabadlábra helyezték.

Az ünnepeken 11.000 zsidó ember étközött a zsidó népkonyhákban.

A *Neue Freie Presse*, a Benedikt-család alapítása. Zsidó szervező képesség és találmányosság, zsidó szellem és politikai tapintat a háború előtti évtizedekben világmárkává fejlesztette és gyümölcsöző vállalatává a lapot, amely a legnagyobb politikusokat, uralkodókat is szólaltatott meg hasábjain, fórumhoz juttatta a nagy ügyek harcosait és az irodalom hasábjain a kulturvilág legjobbjainak legnemesebb alkotásait mutatta be. Ez a páratlan gondossággal és kristályos szabadelvűséggel szerkesztett lap 26.430 lap-száma még a tradicionális szellemben jelent meg, aztán megszólalt a két Duna városában a német nemzeti szocialisták harsonája és az újság „*die gute alte Presse*” megtagadta mindazt, amit 26.430 megjelenési napon hirdetett.

Ugyanígy más lapok is. Tegnap még az osztrák függetlenség harcosai, ma már Hitlerék trombitásai. Ilyeneket ír-nak le: „Álom volt-e vagy a valóság csodája? A mögöttünk maradt időben a bécsi ember arevonásaiából mintha örök időkre eltűnt volna a mosoly, de most? ... A szörnyű és borzalmas szolgátság sötétje eltűnt és a szabadság káprázatos fénye önti el a várost. A hírhedt Ballhausplatz, a letűnt rendszerek vakondoduja immár a szabadság mentsvárává magasztosult”...

A „*gleichschaltolt*” sajtó Bécsben szintelen. Csupa áradozás, a kopott dicsőítő jelzők áradata az új rendszer felé. A kritikának egyetlen szikrája nem lobban fel bennük. De az áradattal arányban apad az olvasók száma. Ez természetes, amint-hogy természetes, mert jellemző folyó, ama tollforgatók pálfordulása.

A magyar zsidóság tiltakozása a „zsidótörvény” javaslat ellen

„*A társadalmi és gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosításáról*” szóló 616. sz., u.n. zsidótörvényjavaslat és annak indoklása ellen a hazai izr. vallásfelekezet törvényes képviselői szervei: a kongresszusi országos iroda, az orth. központi iroda és a statusquo szövetség 16 nyomtatott oldalas közös folyamodást terjesztettek a képviselőház és a felsőház elé. A terjedelmes folyamodást kivonatolva az alábbiakban adjuk:

Ez a törvényjavaslat úgy szövege, mint indoklása szerint alapvető jogait érinti Magyarország izraelita vallású polgárainak jogállását és mi sem lett volna jogosabb és természetesebb, hogy módot és lehetőséget nyújtsanak arra, hogy hozzászólhasson ehhez az a több mint 400.000 magyar állampolgár, akiknek életét, jogait, gyermekeik jövőjét, anyagi és szellemi boldogulását ez a javaslat érinti. Ezen természetes joggal ellentétben a javaslatot nem kaptuk meg hozzászólás végett. Még a főbenjáró bünnössel is közlik az ellene emelt vádakot és módot nyújtanak arra, hogy ügyének tárgyalása előtt észrevételeit megtehesse, de velünk nem közölték a javaslatot és az országgyűlési tárgyalás előtt hozzászólásra módot nem nyújtottak.

Bár tehát hivatalosan nem kérdezték meg minket, de mi a magyarországi izraelita vallásfelekezet törvényes képviselői szervei, kötelességünknek tartjuk, hogy a több mint 400.000 főt számoló izraelita vallású magyar állampolgár ügyében a Törvényhozás iránti mély tisztelettel és honpolgári alázattal, de forró hazaszeretettel és évezredes vallásunk adta határozottsággal, s az igazságnak mindent legyőző hitébe vetett bizalommal szót emeljünk e törvényjavaslat ellen.

Feleljük szavunkat e haza alkotmánya és joga, magyar hazánk érdeke, és az emberiség szent parancsa nevében.

A törvényjavaslat célja, hogy felekezetünk tagjainak a hírlapírói, színművészi stb., az ügyvédi, orvosi, mérnöki és a magánalkalmazotti foglalkozásokban való elhelyezkedését a lehetetlenségig megnehezítse, illetve azt a törvényben meghatározott zárt létszám keretei közé szorítsa. Amidőn a javaslat az egyes hivatalbeli kamarák közé való felvételt és az egyes életpályákon való elhelyezkedés lehetőségét a hitfelekezeti hovatartozandóságtól teszi függővé, egyenesen belütközik az 1867:XVII. tc-be és az 1895:XLIII. tc. 2. §-ába. Mert az 1867:XVII.

tc. szerint: „Az országnak izraelita lakosai és keresztény lakosokkal minden polgári és politikai jog gyakorlására egyenlően jogosítottaknak nyilváníthatnak.” Az 1895:XLIII. tc. 2. §-a pedig azt rendeli, hogy: „A polgári és politikai jogok gyakorlására való képesség a hitvallástól teljesen független.” Ez a törvényjavaslat már hitfelekezetünk tagjainak megnevezésénél is célzatosan sérelmes kíván lenni, mert nem nevez minket érvényben levő törvényeink nyelvén „izraelitáknak”, hanem „zsidók”-nak, holott az 1867:XVII. tc. óta minden törvényes jogforrás csak izraelitákat ismer.

A javaslat érdemi intézkedéseit is a magyar alkotmányba ütközőknek tartjuk. Történeti fejlődési közjogunk, ha nem is ismer formailag megváltozhatatlan alaptörvényeket, de megkülönbözteti a közönséges törvényektől a sarkalatos törvényeket. Ilyen sarkalatos törvényünk a jogegyenlőség elve. A jogegyenlőség szellemét volt hivatva megvalósítani az 1849. évi szegedi nemzetgyűlés által alkotott egyenjogúsító törvény, s ennek megfelelően mondta ki a szabadságharc nemzetgyűlésének határozata, hogy „A hazának polgárai közt vallásbeli különbség jog és kötelesség tekintetében különbséget nem tévén, ezen elv szerint kijelentik, mikép a magyar álladalom határain belül született, vagy törvényesen megtelepedett Mózes-vallású lakos mindazon politikai s polgári jogokkal bír, melyekkel azzal bármely hitű lakosai bír-

nak.” Az állampolgári jogegyenlőségnek alkotmányunk lényegéhez tartozó elvét tette teljessé az 1867:XVII. tc., amelyhez nyúlni, azt csonkítani az alkotmányos rend megrázkódtatása nélkül nem lehet. Amiként nem lehetne a jobbságot visszaállítani, éppen úgy nem lehet vallásfelekezetünk tagjait sem egyenlő jogaitól anélkül megfosztani, hogy rést ne törjünk a nemzeti lét fennmaradása legfontosabb biztosítékának, az alkotmány-nak bástyáin.

A különbségtevés állampolgár és állampolgár között olyan, — nem a nemes értelemben vett felekezeti, — hanem az előnyöket hajhászó és kihaló felekezeti szellem fog teremteti, amely megbénítja a gyárakat, tönkretesz az üzemeket, ártékony mikroba módjára el fogja borítani a szellemi pályákat és egész közéletünket.

A javaslat, amely évszázados jogfelelősséggel szakít, annyira sérti a szerzett jogokat és pedig nemcsak a közjogokat, hanem a magánjogokat is, hogy megrendíti a jogállam, a jogeszmé és az igazságba vetett hitet.

Szégepír borítja el arcunkat, amidőn arra gondolunk, hogy a XX. században, egyenjogúsításunk törvénybe iktatása 71. évében kéri szavunkat kell fel-emelni az ellen, hogy Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Eötvös József, Klauzál Gábor, Andrássy Gyula és a többi nagy államszervező férfiu nemzetében és izraelita vallású állampolgárokat ne degradálják másodrendűvé és ne fesszák meg őket a haza többi tagjaival egyenlő jogaitól. Ez beleütközik a humanitás parancsába, amelyről Verbőczy Hármaskönyve, nemzeti jogunknak ez a biblíája azt írja, hogy ez alatt azt kell érteni: „ami Mózes törvényében és az evangéliumban van megírva, ami azt parancsolja, hogy ki-ki azt cselekedjen vele és ami megtiltja, hogy valaki azt tegye másnak, amit magának nem kíván.” (Prológus, II. Tit. 2. §.) Ez a javaslat nem számol azzal, hogy az emberek között jók és rosszak, ére-nyesek és bűnösök, tehetségek és tehetségtelenek, gyengék és erősek nem vallásfelekezetek szerint oszlanak meg, hanem ilyen különbségek minden felekezeten belül megtalálhatók; de ezzel nem számol és az egyes egyén érényekre és képességeire való tekintet nélkül felállítja a tilalomfát azokkal szemben, — akik Izrael ősi vallását követik. Pedig erről a vallásról azt jelentette az 1895:XLII. t.-c. tárgyalása alkalmával az or-

 Katzer Árpád szücsmester
bunda-, róka- és szőrmeáruai ellismerten jutányosan
BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ UTCA 23. TELEFON 112-034

 Stoli
Salgó-féle STOLI-karamella vezet
belőle enni élvezet. Csak egyszer kóstolja meg!
Az egyedüli orth. kóser tej-karamella. Darabja
2 fillér. Mindenütt kapható.

NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK
Budapest, Király utca 28. Telefon 125-084
Brilláns, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyantartók, menórák, serleg, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vétel. — Sajtó műhely. — Brilláns, arany és ezüst beváltás. — Szombat- és ünnepnap zárva.

 Express- és postajáratok hetenként
Triestből és Velencéből
Dalmácia, Albánia, Görögország, Törökország, Egyiptom, Palesztina, Szír-ia, Rhodos, Fekete-Tengerre.
Kedvezményes PUNKOSDI utazás a
SZENTFÖLDRE
dr. Patai József vezetésével
május 24.—június 14.
a Galilea és Gerusalemme
hajókkal.
Felvilágosítás és prospektus:
ADRIATICA
Tengerhajózási Rt.
VII. Thököly-út 2. IV. Váci-utca 4.
és
Adriatic Forg. Iroda Kft.
V. Nádor-u. 21. V. Szt István krt 4.
MULT ÉS JÖVŐ szerkesztősége,
V. Vadász-u. 11.

szágygylés képviselőházának közoktatási bizottsága, hogy a többi hitfelekezet közül ez az, „amely elsőnek állította fel az Egy I'tenség nagy elvét.”

E törvényjavaslat az emberiség parancsába ütközik, mert az egzisztenciák tömegeit rombolja le és ezerszámra tesz munkanélkülivé családapákat, lehetetlené teszi, hogy gyermekeink ezrei kenyérkereseti pályákon elhelyezkedve megélhessenek ezen a földön, amelynek megvédéséért apáik vérüket hullatták. Ezeknek az elesett, egzisztenciájukat vesztett magyar zsidó férfiaknak és nőknek felajánlása az égbe fog kiáltani és ezt meg kell, hogy értsék az egy I'ten hit többi vallásának felkent főpapjai is, — hogy emberies dolog-e a másét elvenni, embereket a becületlen munkával, tudással és szorgalommal elért pozíciójukból kidobni, a munkaalkalmi lehetőséget előlük elzárni, csakis azért, mert az illetők a keresztény vallások által is szentnek tartott Ó-Testamentum hitéhez ragaszkodnak?

S vajjon a történelem igaz ismeretében lehet-e azt mondani, amire a javaslat Indokolása utal, hogy mi nem vagyunk autochton lakosok ebben az országban? Szabad-e azt a mi felekezetünkkel szemben állítani, amelynek tagjai éltek és haláltak Pannoniában már hat évszázaddal a magyar honfoglalás előtt, amely valláshoz tartozók részt vettek Árpád honfoglalásában, — akik IV. Béla királyunk felhívására tevékenyen közreműködtek a tatárdulta ország helyreállításában, — éppennygy mint a török hódoltság alóli felszabadítás nagy művében, — amelynek követői sokezer számban szállottak csatasíkra Kossuth táborában és akik közül tízezeren haltak meg a haza védelmében a világháború alatt? Lehet-e minket, akiknek ősei a honfoglalás óta laktak itt e hazában, nem autochton lakosoknak tekinteni, amidőn Magyarország ezeréves történetében, százezerszámra költöztek be a legkülönbözőbb idegen fajúak: németek, olaszok, kunok és bessenyők, franciák és örmények, görögök és oláhok, — sőt még az utolsó kétszáz évben is tömör tömegekben telepedtek be olyanok, akik az országfenntartó magyarság nyelvét nem tették magukévá, hanem népi sajtáságaik fenntartása mellett még most is szigetet képeznek a magyar nemzeti államban? E beköltözött utódait nem éri korlátozás, csak minket, akiknek nyelve, minden gondolata, érzése és lelkiisége a magyarsághoz fűz! És pedig csak azért, mert mi magyarságunk sziklaszilárdasága mellett kitartunk az i'teni kinyilatkoztatás ősi hiténél.

Az első indok, az első vád ellenünk, hogy a múlt század hatvanas éveitől fogva, a hazai kapitalizmus kialakulásától kezdve, felekezeti arányszámunkat meghaladó mértékben vettünk részt az iparban és kereskedelemben. De mi ebben

a bűn?! Milyen hátrány származott ebből az országra?! Vajjon mások elől vettük-e el a kenyérkeresetet és a megélhetést?! Ahová a hitfelekezetünkhöz tartozó magyar iparos és kereskedő eljutott, oda bevonult a magyar nyelv. Az ipar és kereskedelem ilyen fejlődésével magyarrá váltak az azelőtt németajkú városok, első sorban fővárosunk, amelynek magyarosításában jelentékeny szerepünk volt. A nemzetiséglakta vidékeken, a falvakban legtöbbször csak a zsidó kereskedő háza volt az egyetlen, ahol magyarul beszéltek és a zsidó iskola volt az egyetlen, ahol magyarul tanítottak.

Hogy a keresztény vallású ifjúság az iparban és kereskedelemben elhelyezkedhessék, ahhoz nem kell ez a javaslat. Az ipari és kereskedelmi pályák szabad pályák voltak, amelyek nyitva állottak mindenki előtt egyaránt, felekezeti különbség nélkül és érvényesülését, boldogulását meg is találta e pályákon mindenki, aki életrevalósággal, tudással és igyekezettel meg tudta állani helyét.

De ettől eltekintve, milyen pályán helyezkedtek volna el gyermekeink? Köztudomású, hogy a világháború után izraelita valláson lévőket közalkalmazotakként alig alkalmazták s a meglevők közül sokat nyugdíjaztak; az italmérsi jogot, a trafik- és a mozgóképzőházi engedélyt rendkívül nagyszámú hittestvérünktől elvonták; az egyetemre bevezetett numerus clausussal a szellemi pályákról őket kiszorították, a földbirtokrendezés során ingatlanait részben megváltották, új ingatlan szerzését megnehezítették. Így mi sem természetesebb, hogy a más foglalkozásokból csaknem teljesen kiszorult ifjúságunk az egyetlen számára megmaradt pályán, az iparban és kereskedelemben helyezkedett el! Tárnyilagos szemmel nézve lehet ebben valami feltűnőt találni? Gáncsot érdemelnek-e azok a pionírok, akik vagyontuk kockáztatásával új iparágakat létesítettek és ezzel a magyar tisztviselők és munkások számára a munkaalkalmak ezreit teremtették meg?! Mindezért pedig az a jutalom, hogy az új iparágaknál

megállapítják, hogy azok létesítői és alkalmazottai között sok a zsidó. Ezért azokat, akik a hídverés fáradságos és kockázatos munkáját végezték, kitessékelik azzal, hogy miután már kötelességüket megtették, adják át helyüket másoknak, — nem azért, mert rossz iparosok, rossz vállalkozók, vagy kötelességüket nem teljesítő tisztviselők, — hanem egyedül azért, mert zsidók.

Az Indokolás érveit nem magyarázzák meg ezt a törvényjavaslatot és nem fedik fel azt a válságos okot, amely annak be-terjesztésére alapul szolgált. Mert a válságos ok: a mesterségesen kitermelt antiszemitizmus, vagyis annak hirdetése, hogy a zsidó vallást gyűlölni kell. Ez pedig megtagadása az Egy I'ten-hit minden vallásában hirdetett parancsnak, hogy „Szeresd Felebarátodat”. Sajnos, mi ismerjük ezt az antiszemitizmust évezredek óta és tudjuk, hogy mindig akkor és ott szokott mutatkozni, ahol gazdasági és szociális bajok vannak. Ilyenkor megindul a gyűlölet hullámszája azon felekezeten ellen, amely kicsi és ezért védtelen.

Vajjon a társadalom és a gazdasági élet egyensúlya akkor áll-e helyre, ha magyar állampolgárok tízezerszámra egzisztenciájukat veszítik, — ha ifjúságunk nagy részének kenyérkeresetéhez való jutása lehetetlenné válik? Mert a javaslat csak a korlátozásokat szabályozza, de nem intézkedik aziránt, hogy mi legyen azokkal, akik foglalkozásukat elvesztik, vagy ahhoz egyáltalában nem jutnak! Elképzelhető-e a XX. században olyan szociális törvényalkotás, amely az állampolgárok egy részét eddigi társadalmi termelési helyéről kiszorítja anélkül, hogy máshol elhelyezné?

Mást érdemelnek azok a zsidóvallású magyarok, akik közül való a világháborúban Mária Terézia-rendjelet kapott, hatan pedig a Lipót Rend Lovagkeresztjét, és akik közül 10.000-en halálukkal pecsételték meg a haza iránti hűségüket.

Ezzel a jogainkat sértő, becületünkben megalázó törvényjavaslattal szemben appellálunk a magyar nemzet élő lelkiismeretére! Appellálunk Rákóczi Ferenc, Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Eötvös József és a többi szabadsághős és nagyjaink szelleméhez, akik e nemzet alkotmányát kivívták, jogait megvédték és mindenkinek egyenlő jogait biztosították...

Appellálunk a magyar nemzet keresztény főpapjainhoz, papjainhoz és keresztény vallású hívőihöz, akik nem feledkezhetnek meg a Szentírás e tanításáról: „Nemde egy atyánk van mindannyiunknak, nemde egy I'ten teremtett minket.” (Maláchi 2., 10.)

Nemzedékek jönnek, nemzedékek mennek. Mi a Mindenható segítségébe vetett megingathatatlan hittel tekintünk a jövő elé...

A sz'firó- napok új gyásza

A Peszach és Soviájsz közötti szombatok jajzér-imáiban, amikor felvonultatjuk az évezredek gölusz szomorúságait, fájdalommal emlékezünk meg többek között azokról a pusztításokról és öldöklésekről, amelyeknek áldozataivá estek az első kereszties hadjárat idején 1096-ban a sz'firó napjaiban a rajnamelléki hitközségek, közöttük a három híres hitközség: Speyer, Worms és Mainz. Tiso B'óvkor pedig felhangzik ezzel kapcsolatban E. Klajnimosz megrendítő elgájiája: „Ha fejem sárásnak forrása volna, szemem könyveknek kútfeje, akkor strathatnám éjjel nappal I'ten népet, amely kard alatt hullott el”. A költő a gyászadal foyamán megemlékezik az öregek, a fiatalok, az asszonyok és a gyermekek vértanúságáról: elmondja, mennyi érték, mennyi vallásosság veszett ott el és megállapítja, hogy az ő elmulásuk hasonló a szentély összeomlásához.

Időszerű erre a gyászadalra emlékezni, nemcsak azért mert ezek a rombolások éppen a sz'firó idejében estek meg. Sajnos,

az idel sz'firóban gyászolunk kell azt a nagy katasztrófát, amely most, szemünk előtt, pár órányira tőlünk, sújtott le Burgenland zsidóságának vallásos községetre,

amelyek között évszázadok óta kivált a „Sevá K'hillajsz”, a „Hét Község”.

Ezen a gyűjtőnéven ismerjük a nyugati határszélen elterülő Kismarton (Eisenstadt), Nagymarton (Mattersburg), Kabold (Kobersdorf), Lakompak (Lackenbach), Sopronkeresztur (Czéhlem), Boldogasszony (Frauenkirchen) és Köpöcsény (Kittsee) hitközségeit, amelyek évszázadokon keresztül menedéket nyújtottak azoknak a zsidóknak, akiket Ausztriából, idők folyamán kiűztek. Már 1421-ben volt a nagy „bécsi gezero”, amikor az u. n. „ostyafertőzés” vádjá miatt a bécsi zsidók nagy részét elégették, a többi elmenekült és ezen a területen húzódott meg. Mikor pedig 1670-ben I. Lipót császár kiűzte a bécsi zsidókat, Eszterházy Pál herceg, Magyarország nádora — birtokain, amelyekhez ez a 7 község tartozott, — telepedési engedélyt adott nekik.

Ebben a 7 községben a XVIII. századtól kezdve rendkívül élénk szellemi élet

bontakozott ki. A XVIII. század közepén működik Eisenstadtban a Maharam As, a „Pónim Meirajsz” döntvénytár híres szerzője, aki az akkori talmudi világ egyik legnagyobb kiválósága volt. A század végén Mattersdorfban (most Mattersburg) találjuk a Chaszam Szajfét, akinek működésével új fejezet kezdődik a magyar zsidóság tóratudományi korszakában, később fia R. Simajn Szajfér, majd a „Chaszam Szajfér” tett itt nagy hírnévre szert. Ezekben a községekben működött, tevékenykedett a gaonok egész sora, mint amilyen Rabbi Dóvid Deutsch, az „Ajhel Dóvid” szerzője, Rabbi Sölem Charif, és még a XIX. század közepén is R. Avróhom Zwebner. Mind a 7 község világhírű gaonok székhelye volt. Eisenstadtban híres zsidó muzeum van, az összes 7 községben patinás zsidónegyedek, ősrégi jellegzetes minhogokkal. A Tóratanulás mind a mai napig székhelyekre talált ezen a területen és a budapesti ortodoxiában is számosan vannak, akik szeretettel gondolnak vissza a nagymartoni és czéhlemi jesivákban töltött napokra és tisztelettel emlékeznek vissza a jesivát vezető mestereikre.

Es most mindez az érték, mindez a szent hagyományokban gyökerező zsidó élet hirtelen megszűnt a politikai katasztrófa következtében. „Babajker jóczicz v'chólof, loerev j'majlél v'jóvés — reggel még virulás volt és este minden elhervadt”, azon emlékezetes estén, amikor megérkezett a hír, hogy a világpolitikai konstelláció következtében az események vihara hirtelen elcsupert Ausztriát és a burgenlandi hét községre azóta rettenetes csapások zúdultak.

Az európai sajtó telve van azoknak a szenvedéseknek leírásával, amelyeket átélnek a szegény, vagyontukból kifosztott, a határookra kidobott, semmiféle országba befogadásra nem találó szerencsétlenek. Nem lehet megrendülés nélkül olvasni, hogy Eszterházy nádor 1694-ben kelt privilégiumában milyen bölcsen és nemesen rendezte a zsidóság ügyeit. Egy ismerősünk közli velünk azt az okiratot, amelyben 1800. január 1-én Eszterházy Miklós herceg újra megerősíti azokat a privilégiumokat, amelyeket 106 évvel előtte az őse adott a zsidóságnak. Látjuk belőle, hogy megengedték a menekülteknek, hogy letelepedjenek, kenyerüket

megkeressék és vallási törvényeiket megtarthassák. Pedig a XVIII. század vége barbár korszak volt. Most pedig a kultúra korszakában élünk. Milyen jó volna visszamenni abba a „barbárságba”, amelyről az Eszterházyak privilégiuma szól. Sír a lélek, amikor a köv. olvashatjuk Eszterházy Miklós oltalomlevelében:

Wir, Nikolaus, des heiligen römischen Reichsfürsten Esterhazy von Galanta, Erbgraf zu Forchtenstein... Generalfeldwachmeister, der königl. adelichen hungarischen Leibgarde Premierleutnant und der löbl. Oedenburger Gespanschaft Erbobergspan: urkunden und bekennen hiemit vor Jedermann, wie das zuvor anno unter 2. Jänner 1694 vor dem hochgeborenen Fürsten weiland Paulo Esterhazy, des Königreiches Ungarn Palatino, unserer Mattersdorfer Judengemeinde auf derselben unterthänigsten Anlangen zu ihrer besseren Aufnahme und Fortkommen, ein denen dermaliger Zeiten und Umständen angemessener Schutzbrief ertheilet worden sei. Erstens: versprechen und geloben wir obgesagter Mattersdorfer Judengemeinde hiemit auf das feierlichste, dass Wir dieselbe und alle der selben einverleibte Partheien auch weiterhin in unserem Schutz und Protektion gnädigst erhalten wollen, und verleihen zugleich den selben hiemit die Freiheit, womit sie nicht nur auf unser Mattersdorfer Grund, sondern auch in allen unsern übrigen Herrschaften und Ortschaften mit allerlei Handel, es möge der selbe Namen haben wie er wolle, als mit Ellen, Gewicht, Mass und Scheer... auch künftig ihr Fortkommen und unterhalt ungestört mögen suchen können. Nicht minder wird gedachter Gemeinde hiemit auch zugestanden, dass sie all ihre jüdischen Zeremonien nach dem bisherigen Gebrauch ausüben, eine Sinagoge, Friedhof und Duch (Mikwoh) halten, somit auch sich einen Rabbiner, Gemein und Schuldiener, Schächter, Schulsinger und Totengrüber aufnehmen möge.

*

Talmudi bölcséink Brochajsz végén azt tanítják: Aki Izráel gyülekezeteit összemulásokban látja, annak azt a benedikciót kell mondani: „Áldott legyen az igazságos bíró” — de aki a fölépülésüket megéri, az hangoztassa a következő bróchót: „Áldott legyen, aki az özvegynek határát újra helyreállítja és megerősíti”. A rombolást már láttuk és éreztük az Igazságos Bíró büntetését. Adja a Mindenható, Irgalmas és Igazságos, hogy még elmondhassuk a romok helyreállítására, a bajok orvoslására előirt áldásondatot.

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben.
Keksz, levestészták és otyaárúk. Diabetikusok részére „lovegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR
orthodox kóser keksz, kétszersült, és süteménygyára, Budapest, VII., Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

ארטה נשר
Karmel Friedmann
Pensió Józsefné

Budapest, Andrassy-út 43.
Telefon: 1-239-67.

Elsőrendű villamos és autóbussz-összeköttetés a város minden irányában.

Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, elsőrangú — kívánatra diétás — konyha.

Referencia:

Bpesti orth. babiliság

Francia és angol zsidók magas pozíciókban

Az e hó első felében megalakult francia kormányban a közmunkaügyi tárcát betöltő *Frossard* és a nemzetnevelésügyi tárcát betöltő *Jean Zay*, eddigi zsidó minisztereken kívül, zsidó gyarmatügyi miniszter *Georges Mandel*, aki a népszövetségnek és a francia politikai életnek egyik legjellegzetesebb alakja.

Utóljára abban a kormányban volt postaügyi miniszter, amely a két vagy három évvel ezelőtti Blum-kormány uralomra jutása előtt volt hatalmon és ekkor a véletlenül menő pontossága és lelkiismeretessége munkatársai előtt oly népszerűtlenné tették, hogy alárendeltjei a minisztérium lemondásakor írószereit utána dobták az ajtóba.

Politikai pályára lépése azzal kezdődött, hogy az évszázad elején Clemenceau magántitkára volt és mint ilyen, a Dreyfuss-ügyben az igazság diadalra jutásához jelentékeny mértékben járult hozzá.

Az angol politikában a konzervatív párt legpregnansabb tagja zsidók közül *Sir Philipp Sasson Baronet* légügyi miniszter és *Lord Melchett* (Sir Alfred Mond fia) akinek atyja először a liberális párthoz tartozott és onnan lépett át a konzervatívok közé, továbbá *Sir Isidore Salmon*, (azelőtt Salomon) aki Rothschild-rokon, magasrangú katonatiszt és a Salmon & Gluckstein dohánykoncernnek egyik tulajdonosa.

Az egész világpolitikát foglalkoztatja *Leslie Hore Belisha*-nak, a jelenlegi angol kormány liberális párti zsidó hadügyminiszterének olaszországi tárgyalása. A hadügyminiszter nagyapja Samuel Josef Belisha, d'Israeli édesapjának kortársa volt, az első u. n. emancipált zsidó férfi, aki a londoni cityben a teljes u. n. city-polgárjogot megkapta és ennek folytán a city legfelsőbb tanácsának tagja lett. Az öregúr bankár és a londoni zsidó hitközség elnöke volt. Édesapja korán elhunyt,

édesanyja pedig Hore konzervatív képviselőhöz ment férjhez másodsor, ezért viseli a hadügyminiszter a Hore Belisha kettős nevet. 1890-ben született. Tanulmányait a Sorbonne-on, Heidelbergben és az oxfordi egyetemen végezte, foglalkozására nézve a családi banknak elnöke és a háborúban őrnagy volt. A közlekedésügy leglekevesebb szakértője volt és mint közlekedésügyi miniszter nevezte őt ki VI. György király halála előtt két vagy három hónappal a valószínű angol királyi belső titkos tanácsnak — Privy Council — tagjává. A jelenlegi Chamber-

lain-kabinetben lett először hadügyminiszter. Franciaország is a haderőfejlesztési tárcát zsidóra bizza, világosan következik, hogy ezekben az országokban már megtanulták azt, hogy a hadviseléshez propaganda és pénz kell és ennél fogva nem magasrangú katonatisztek, hanem fináncügyekhez értő férfiak kerülnek a hadügyminiszteri székekre.

Az angol kormány egyik másik zsidó tagja *Sir Philipp Sasson Baronet*, a londoni zsidó hitközség elnöke, akinek személye azonban világtörténelmi szempontból is kiemelkedő. **Dr. Burg János.**

Vasárnapi munkaszünet és sabbosz

„A vasárnap szentsége és védelme” címen Dr. Sebestyén Jenő református teológiai író értekezik a „Pesti Napló” vasárnapi számában. Üdvözlő a teljes vasárnapi munkaszünetért való küzdelmet, de megállapítja, hogy nemcsak munkaszünet kell, hanem a vasárnap megszentelése. A teljes munkaszünet az egyházak számára előkészíti a talajt, hogy a hívó tömegeket a vasárnap megszentelésére megtanítsák. Vannak azonban ellenségei ennek a gondolatnak. Egyesek valóságellenességből, mások azért, mert féltik a szórakozási lehetőségeiket. Ezzel szemben látjuk, hogy az angol-skót világ milyen felemelő komolysággal ünnepli meg a vasárnapot. „A milliók lelke ilyenkor hétről-hétre magához tér, Isten színe elé áll és jövőd feladatainak elvégzésére készül”. Egy angol vezető politikus öngyilkos lett a XIX. század végén Londonban. Amikor az esetet egy másik nagyhirű, keresztény gondolkodású politikusnak hírül vitték, megrendülve csak ennyit mondott: „fájdalommal hallok, de nem lep meg a hír... mert ez az ember soha-

sem tartotta meg a vasárnapot.” A főtisztelendő úr azzal fejezi be: „Igen, Anglia nagyságának egyik titka a vasárnap szigorú megszentelésében keresendő.”

Azért közöltük a református író fejtegetését, mert azt hisszük, hogy minden átlagos vallásos zsidó ember meg fogja állapíthatni, hogy itt minden egyes szó zsidó forrásból fakad és minden egyes kijelentésre párhuzamot lehet hozni a sabboszra vonatkozó irodalomtól. Csak idézni kellene mindazt, amit bölcseink a „Vajkadés ajszaj — megszentelte azt” szavakhoz fűznek és akkor megtalálnók az egész fejtegetés főbb gondolatait. De egyet elfelejtett az író. Rámutatni arra, hogy a munkaszünet igazi megszentelése Magyarországon is megtalálható: a vallásos zsidóknál szombaton. Ez a megszentelés egyre kisebb körre szorítkozik, mert az életküzdelemért, anyagi elhelyezkedésért sokan feláldozzák ezt a szent napot.

Az író Angliára hivatkozik. *Ott megszentelik a vasárnapot, mert van érzékük a szombat megszentelése iránt és azért mindenki, aki a Tóra szombatját megtartja, fel van mentve a vasárnapi kényszer-munkaszünet alól.* Ez a helyes álláspont. Aki a vasárnap megszentelését propagálja, anélkül, hogy lándzsát törne azok mellett, akik ezt az eszmét már keresztülvitték és akiknek emiatt hátrányokat és kellemetlenségeket kell elszenvedniük az lehetetlent kísérel meg. *Nem lehet egy társadalomban propagálni a vasárnap megszentelését, ha ez a társadalom a szombat megszentelését megnehezíti.* Szünetet el lehet rendelni kényszerrel, de megszentelést csak vallásérkösi alapon. Aki az egyik vallást üldözi, a másiknak erkölcsi alapjait zúzza szét. Aki a vasárnap megszentelését akarja, annak elő kell segítenie a szombat megszentelését.

A burgenlandi zsidóság katasztrófája — Az egész Burgenlandból tragikus módon úzik ki a zsidókat —

A Magyarországtól Ausztriához elcsatolt, immár Németországba bekebelezett Burgenland hitközségeinek tragédiája csaknem teljes. Miután e hó eleje táján mintegy 60 zsidó családot kifosztottak és kiűzték — részben a családfeket letartóztatták — Boldogasszony, Nezsider, Pomogy, Köpcsény, Kismarton, Nagymarton, Sopronkeresztúr, Kabold és Rohonc községekből és a határra kitétték őket, *Sopronkeresztúr* (Czéhlem) egész zsidó lakosságát kiutasították *Chajlhamajéd első napjára*; a kiutasítottak nem várták be a terminust és Peszach előtt kedden az egész kihillo bement Bécsbe.

A burgenlandi kiűzötteket, ill. kiutasítottakat először teljesen kifosztják vagy onuktól és kényszerítik őket aláírni, hogy egész vagyonukról „önként” lemondanak az állam javára és hogy „örülnek, hogy módot nyújtanak nekik a kivándorlásra”. Természetesen szó sem lehet kivándorlásról, mert egyik állam sem fogadja be őket, így azután az S. A. és S. S. német rohamosztagosok kiteszik a szerencsétleneket valamelyik határra, ahol megkezdődik velük az ide-oda dobálózás. *Rohoneról* (Rechnitz) 43 zsidót a jugoszláv határra tettek ki egy erdőbe. Az egy szál ruhájukban kiűzött szerencsétlenek rengeteget szenvedtek éhség és hidegtől. A legidősebb közöttük 82 éves, a legfiatalabb 8 éves. Egy fiúnak közülik sikerült átúlnia a határt és a közeli muraszombati (Jugoszlávia) hitközséget értesítenie, ahonnan élelmiszert és ruhákat kaptak; egyszersmind értesítették a zsidó hitközségi szövetséget Belgrádban, melynek intervenciójára dr. Stojadinovic miniszterelnök maga intézkedett, hogy a csoport átvonulhat Jugoszlávián keresztül Olaszországba. Azonban nehézségek merültek fel, mivel kiderült, hogy kiűzésük előtt elkobozták tőlük az összes igazoló irataikat is. Végül a belügyminiszter egy havi tartózkodási engedélyt adott nekik, közben megkísérlik, hogy az osztrák hatóságok a 43 zsidó részére legalább kollektív személyazonossági igazolványt kiállítsanak. Az S. A.-emberek egyébként mindenütt elkobozták a kiűzöttektől az igazoló irataikat. — *Chajlhamajédkor* az egyik éjszaka felzavarták *Pándorfalu* zsidóságát és Sopronnál át dobták a magyar határon, ahonnan viszont vissza áttették őket és napokon át ég és föld között lebegtek a hidegben. A soproniak ellátták őket élelemmel és meleg pokrócokkal, míg azután az osztrák hatóságok ideiglenesen Kismartonba vitték őket. *Kaboldból* Chajlhamajédkor tragikus körülmények között kiűzték Goldberger főrabbit, aki magyar állampolgár és jelenleg Szombathelyen

tartózkodik; hitközségének egy része le van tartóztatva, a többi kénytelen a községet elhagyni. A *nagyartoniak* május 4-ére lettek kiutasítva, amint értesülünk, a czéhlemiek módjára nem várják be a terminust, hanem e héten az egész hitközség Bécsbe megy. Ugyanez a sorsa a *kismartoni* hitközségnek is; itt a híres Wolf-féle zsidó muzeumot felbecsülhetetlen kincseivel már hetek előtt lepecsételtek és a 300 év óta ott lakó Wolf-családot is kiutasították. *Boldogasszonyban* a még ott levő 60 zsidó család kiutasították május 4-re, addig azonban nem hagyhatják el a községet, csak külön engedéllyel, úgy hogy Bécsbe sem menekülhetnek. *A legborzasztóbban a köpcsényi* (Kittsee, K'czéh) zsidókkal bántak el. Az ottani zsidó lélekszám mindössze 63 volt. Ezek közül tizenkettőt már hetek előtt részben letartóztattak, részben kiutasítottak, a többiekkel azonban nem közölték a kiutasítási parancsot. *Peszach első napján* *sachrisz és müszaf ima között* hirtelen összebitorozták őket az S. A. és S. S. emberek, a már említett módon kényszerítették őket a kettős ünnep dacára, aláírni, hogy mindenükről „önként” lemondanak és „szívesen kívándorolnak”. A második széder-este azután autókban kivitték az 51 személyt Hainburgba, onnan pedig csónakokon áttették őket a Duna egyik elhagyott kicsiny szigetére, mely a dévényi cseh part közelében van. Itt töltötte a szabad ég alatt a második széder-éjszakát a köpcsényi hitközség, 78 éves *Perls főrabbijával*. *Reggel figyelmessé lettek rájuk a dévényi dunaparton járókellők és a csehslavák határőrök átvitték őket csónakokon Dévénybe innen pedig a pozsonyi toloncházba kerültek. A pozsonyi zsidóság tudomást szerzett az esetről, ellátták őket élelemmel, ruhákkal, egyéb-*

ként azonban nem segíthettek rájuk, mert estére áttették őket a magyar határra, kivéve a beteg *Rebbezennek* engedték meg a pozsonyi hatóságok, hogy az ottani zsidó kórházba felvegyék. Az *Oroszvár melletti magyar határról* visszautasították őket másnap a csehkekhez, majd onnan éjszaka vissza az osztrákokhoz. Ezek újból kitétték a szerencsétleneket a magyar határra és egy részük a szerdára virradó éjjelt a hármasszág határon fekvő u. n. fácán-erdőben töltötte. Ezután megindultak a diplomáciai tárgyalások a magyar és cseh hatóságok között — két csehslavák zsidó képviselő is interveniált a prágai külügyminisztériumban — és a tárgyalások eredményeként a kiűzötteket egy francia uszályon helyezték el a *Dunán, Pozsonytól* pár kilométerre keletre, szemközti, a magyar part mellett. *A pozsonyi zsidóság* ellátta a hajót élelemmel és takarókkal; ugyancsak *Rajkáról* is élelmiszert a menekülteket. Ez az úszó hajlék addig maradjon a helyén, ameddig sikerülni fog a köpcsényiek számára nemzetközi megoldást elérni.

Mint beavatott körökben hírlik, a burgenlandi zsidóság elleni akciók a német birodalmi kormány intézkedésére történnének, mely stratégiai szempontból rendelte el, hogy zsidók nem lakhatnak a cseh- és magyar határ mentén.

Londoni jelentés szerint a Népszövetség főtákarása elhatározta, hogy az angol kormány kívánságának megfelelően a Népszövetség tanácsa május 9-i ülésének napirendjére tűzi az ausztriai menekültek kérdését.

A Zsidó Távirati Iroda jelenti, hogy a *Council for German Jewry* gyűjtő-akciója során eddig közel száz ezer font gyűlt össze az ausztriai zsidók javára.

BECKERT HUGÓ paróka-készítő specialista
Speciális kivétel! **VII. DOB-UTCA 27** Speciális kivétel!
Elegáns paróka fejhez simuló hártavékony szílel, csakis valódi prima hullámos hajból készítve.

Első forrásból vásároljon
ezüst tórafelszerelést,
gyertyatartót, arany, ezüst és
brillians ékszereket, órákat

Heiden Leó
ékszerész

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árk.
Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

A Nemzetközi Vásárra érkezők,
selyem-, szövet- és mosóuldonosságokat legjobban
és legolcsóbban vásárolhatnak,
SPITZ-cégnél, Erzsébet-körut 34.
Szombat és ünnepnap zárva — Saját ház. — Royal Színházzal szemben.

Orth. fiuinternátus Miskolcon!

Szeptember elsején Miskolcon, a miskolci orthodox rabbiság felügyelete alatt, az iskolák közelében tanári korrepetálással, idegen nyelvek, zenetanítással, orthodox fiuinternátust nyitok. Az internátust minden igényt kielégítő komforttal látom el. Részletes felvilágosítást május 15-ig jelenlegi címemen adok: **Horovitz Ferencné, Szirmabesenyő.** Május 15-től pedig Ujhutáról, Joli panzió.
A szíves érdeklődők referenciáért Auszterlitz miskolci főrabbi úrhoz s a miskolci „Erzsébet” fiúiskola igazgatóságához fordulhatnak.

Kérjfiambármit szivesenteljesítem

Hogy mi az afikajmon azt hiszem, hogy mindenki tudja. A széder estén mikor a család fő az asztal köré gyűlt családunk meghívta beszél el a sok csodát, mit a jó Teremtő őseinkkel cselekedett, a vacsorát az afikajmon elfogyasztásával kell befejezni. Az apa előveszi a félretett maczót, szétoztja a társaság tagjai közt. Azonban nem mindig sikerül ez, mert némely élelmes gyermek elcseni és addig nem adja vissza az apának, míg az valamely kívánságának a teljesítését meg nem igéri. Hasele charefról beszél, hogy egyszer ő is elvette az afikajmont — s mikor apja visszakérte, azt válaszolta:

— Visszaadom, ha megigéred, hogy ünnep után új kaftánt veszel nekem felöltőnek.

Az apa megígérte, mire vissza kapta az afikajmont, szét is osztotta, csak a fiú nem kapott belőle.

— Te nem kapsz, míg le nem mondasz az új kaftánról.

— Nem baj, édes apám! Én már számítottam erre és mielőtt visszaadtam, levettem a részemet — válaszolt az élelmes fiú.

Katz Aron, a nyitrai agilis, örökke mosolygó rabbi Sábosz hagóajli drosejt tartotta 8 évvel ezelőtt. Ez volt életének utolsó templomi szereplése. Mert akkor nagybeteg volt és néhány hét múlva, sajnos már meghalt. Hívei kérték, ne fárassza magát, ő azonban arra hivatkozott, hogy valamivel csak meg kell szolgálnia a fizetését, — Szívől fakadó beszédében rámutatott, hogy a Teremtő a vallásos nők érdemében szabadította ki őseinket az egyiptomi rabszolgaságból, majd nagyban dicsérte a hithű zsidó nőket és arra buzdította házasulandó hivat és tanítványait, hogy vallásos, értelmes, hithűsre nevelt nőt vegyenek feleségül, csak úgy remélhetjük, hogy a jó Isten véget fog vetni Izráel szenvedéseinek és száműzetésének...

A drósnagy hatással volt a közönségre, különösen egyik régi, hű, jesivabeli tanítványára, Lichter Amromra. Másnap Lichter elment a rabbihoz elbúcsúzni, mert Peszachra hazautazott, még pedig végleg. Ugyanis szülei azt akarták, hogy házasodjék meg, már elmúlt 24 éves. Elmondta a rabbinak, mely szándékkal

megy haza és kérte a mestert, adja rá áldását. Katz rabbi teljesítette a fiú kívánságát.

Lichteréknél nagyban készülődtek a széderhez. Az egész család összegyűlt. A családfő talmudtudós, ki érdekesen adta elő a Hagodót, veje és két fia, mindegyik volt jesiván, így a széder kellemesnek ígérkezett. Lichterné ugyancsak kitett magáért az ünnepi előkészületek tekintetében, de másnapra különös meglepetést is tartogatott fia számára. Egy igen gazdag unokanővére a leányát ajánlotta ugyanis 150.000 Kc-vel Amromnak és egyttal meghívta, hogy a félünnepben látogassa meg őket... A széder szépen és érdekesen folyt. Az apa elmondta, hogy mily csodálatos módon szabadította ki a jó Isten őseinket Mierájimból, hogyan büntette meg Faraot, mert a zsidókat sanyargatta, bizzunk a jó Istenben, kövessük parancsait, teljesítsük törvényeit és akkor biztosan számíthatunk mi is az ő segítségére... Lassankint a vacsora is elmúlt és Lichter az afikajmont akarja kiosztani, de sehol sem találja.

— Nálam van — jelentkezik Amrom — de csak úgy adom vissza, édes apám, ha megigéred, hogy kívánságomat teljesíteni fogod.

— Kérj fiam bármit, szivesen fogom teljesíteni.

— Csak azt kérem, hogy add beleegyezésedet, hogy én a Hirschler Hannát, a Hirschler Abraham lányát feleségül vehessem...

Ha a fényárban uszó csillár leszakadt volna, nem lett volna ott kellemetlenebb meglepetés, mint Amromnak ez a kívánsága. A szülők azt tervezték, hogy az unokanővérük lánya lesz az ő menyüke, ki másfél-száz ezer Kc-hozományt fog a házhoz hozni és most a fiú azzal áll elő, hogy egy teljesen vagyontalan lányt akar elvenni.

— Kedves szüleim! Legyetek nyugodtak, nem a pénz hozza a boldogságot. Először is a jó Isten adott nektek, így nem okvetlenül szükséges, hogy a lány-

Berkovits Livia

nőiruha szalonját V. Erzsébet-tér 8. alól, VI. Teréz-kürút 25. sz. alá helyezte át.

Urileányokat szabni-varrni tanít jutányosan. (Telefon: 311-573.)

Lövy Herman.

nak is legyen pénze. Azután ez egy gazdag lány, mert nagy értékkel rendelkezik: igen vallásos, erkölcsös. Zsidó tudása is nagy. Megvan benne minden képesség, hogy egy kiváló zsidó feleség és háziasszony legyen belőle. Ezek örökké tartó értékek. Kérlek titeket, ne ellenkezzetek, mert hiszem és remélem, hogy a jó Isten meg fog minket és titeket is áldani. — Ha igazán szerettek, miben nem is kételkedem és a javamat akarjátok, akkor fogadjátok Hannát szeretettel lányjotoknak. Ismerem öt gyermekkorát, hisz eleget jártam hozzájuk, mert fivére, Binjómín, az én legkedvesebb pajtásom. Tudom, hogy hithű, erkölcsös, ki nemcsak engem, hanem titeket is szeretni és tisztelni fog.

Az anyai szeretet megint csak felülke-rekedett. Az anya megszólalt:

— Azt hiszem, apa, hogy a fiúnak igaz van. Ha ő Hirschler Hannát szereti, akkor V'mazl v'livróchó! Vegye el! Mert azon a lányon nincs más kifogásolmi való, mint az, hogy az apjának nincs pénze. Tudod mit, majd mi adunk neki hozományt az apja helyett. Jól van fiam. Vedd el a Hannát!..

— Légy vele boldog — szölt az apa is — de most már add elő az afikajmont, mert már későre jár az idő, benesolni is kellene!

Már éjjel rég elmúlt, mikor Lichteréknél befejezték a széder-t.

Reggeli ima és kidűs után Lichter a feleségével látogatába ment Hirschlerékhez. Ezek megvoltak lepve e szokatlan látogatástól. Hirschlerné és lánya ép a reggeli imával voltak elfoglalva, a balbosz és a fia pedig tanultak.

— Nem kertelünk soká, kezdé Lichter a beszédet. Azért jöttünk, hogy Amrom fiunk számára megkérjük Hanna lányukat.

Az első meglepetésükben alig tudtak szóhoz jutni, de azután boldogan adták beleegyezésüket. Lichterék megnyugtatták Hirschleréket, ne aggódjanak, hogyan fogják lányukat kikészíteni, hozomány és kelengyéről ők fognak gondoskodni. Lichterné még szívélyesen megcsókolta a lányt és meghívta a második széderhez, a félünnepben pedig megtartották az eljegyzést és még Soviajz előtt megvált az esküvő is...

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 57

— Jól tudsz beszélni, de nekem most pénzre van szükségem, ha győztesen térek vissza a háborúból, olyan oltalomlevelet kaptok tőlem, amelyet a világon még uralkodó nem adott nektek — mondta a császár.

— Fogadja Felséged legmelyebb hódolatomat kegyes ígéretéért. Imádkozni fogunk Felséged győzelméért, hogy Isten kisérje minden lépését — felelt R. Joselmann.

— Nagyon szépen tudsz beszélni. De nekem sokkal kedvesebb volna, ha megmondanád, hogy mennyi pénzt tudtok rendelkezésemre bocsájtani.

— Mindent megteszünk, csak alázattal kérem, hogy ne tessék nagy igényeket támasztani.

— Azt hiszem, hogy 30.000 arany forintot egész bátran kérhetek tőletek, még pedig egy hónapon belül.

A rettenetes összeg hallatára R. Joselmann könyörögni kezdett a császárnak, engedjen követeléséből, végre abban egyeztek meg, hogy 4000 arany forintot fizetnek be adó gyanánt és 1000 ezüst forintot a császár magánpénztárába.

R. Joselmann megkezdte a fáradozását a felajánlott pénz összegyűjtésére. A mostani fogalmak szerint ez az összeg talán kicsiny és jelentéktelen, ha azonban arra gondolunk, hogy a speyeri országgyűlésen egy gyalogos katonának hathavi eltartását négy ezüst forintra becsülték, akkor meg fogjuk állapítani, hogy a pénznek körülbelül hetvenszeres értéke volt és így tehát a R. Joselmann által felajánlott körülbelül harminckétezer ezüst forint (mert annyit tesz ki négyezer arany forint) több milliónyt képvisel a mostani értékben.

R. Joselmann Frankfurtba ment, ahol a vezetőkkel való tanácskozás után 3 és fél százalékos vagyonadót vetett ki és így pár hét alatt sikerült neki az összeget beszállítani.

V. Károly 1544. júniusában I. Ferenc francia császár ellen vonult, egymásután elfoglalta Északfranciaország városait, többek között Vitry városát, ahol a XII. században virágzó zsidó hitközség volt, amit ezt abból is sejthetjük, hogy ott keletkezett a *Machzor Vitry* nevű mű, amelynek szerzői Rasi iskolájából valók. V. Károly hadjárata igen szerencsés volt és 1544. szeptemberében a francia király kénytelen volt békét kötni és kötelezte magát arra, hogy nem fogja a törököket támogatni a császár ellen.

Németországban ezalatt fontos események állottak be. Köln választófejedelem Gróf Wied, az országát Luther vallására akarta áttéríteni, ami ellen a papság és az egyetem a császár védelmét kérte. Ez a német birodalomra igen nagy fontosságú volt, mert a kölni választófejedelemnek protestáns hitre való áttérésével a protestánsok többségbe kerülnének. A kölni választófejedelem a schmalkaldeni szövetséghez fordult és ez meg is ígérte, hogy teljes erővel a választófejedelem mellé áll. A schmalkaldeni szövetség a császárnak rendkívül rosszul esett és azért kénytelen volt Wormsba országgyűlést hívni.

December 15-ére gyűlt össze a wormsi országgyűlés. A császár nem jelent meg ezen, hanem Fürstenbergi Frigyes országos őrgróf által képviseltette magát. A pápa viszont a vallási viszályok elintézésére Trident városába hívott össze zsinatot. Ezt azonban az országgyűlésre felsereglett protestánsok nem akarták elismerni. Eppen ezért az országgyűlés, amint ezt előre látni lehetett, teljesen eredménytelenül oszlott szét. Csupa apró dolgokról tárgyaltak. Szóba került, hogy a pénzverés terén zilált viszonyok vannak. Sokhelyütt szándékosan kevesebb nemesféműt dolgoznak fel az egyes pénzekbe. Mivelhogy pénzveréssel zsidók is foglalkoztak, igen hálás jelszónak mutatkozott annak a hangoztatása, hogy a bajoknak az oka a zsidóság. Bár-

milyen éles ellentétben állottak egyébiránt ezen az országgyűlésen katolikusok és protestánsok, mihamelint a zsidókra került a szó, az összes ellentétek elsimultak és rövidesen elhatározták, hogy ki fogják úzni őket egész Németországból. Akkor az országgyűlésen felállott a Hochmeister-rend adminisztrátora Wolfgang herceg és a következőt mondotta:

— Nem helyeselhetem, mélyen tisztelt, dicsőséges karok és rendek, hogy ki akarjátok úzni a zsidókat az országból. Ne felejtsetek el, hogy a mi császárnk a szent római birodalomnak az uralkodója. Ennek a birodalomnak kötelessége, hogy megtűrje a zsidókat az ő területén, hogy szétszóródottságukban tanúságot tegyenek arról, hogy közülük támadt a kereszténység megváltója. Ne hozunk tehát olyan határozatot, amelyet a mi legkegyelmesebb urunk, a német-római birodalom császára úgy sem erősíthet meg.

Wolfgang fejedelem beszéde oly nagy hatást keltett, hogy az országgyűlés tagjai elálltak attól a szándéuktól, hogy országgyűlési határozatot hozzanak a zsidóság ellen, ellenben megadták az egyes városoknak és birodalmi területeknek a jogot, saját tetszésük szerinti eljárásra. Az országgyűlés nevezetes tanácskozásának másnapján R. Joselmann a wormsi hitközség rabbiival és vezetőivel tisztelt Wolfgang herceg lakosztályában. R. Joselmann a küldöttség köszönetét tolmácsolta a herceg előtt, hogy megvédte a szegény zsidókat az ülésben, amiért — ugymond kötelességüknek tartják, hogy némileg kifejezést adjanak hálájuknak egy kis ajándékkal. A herceg azt felelte:

— Én nem tudom, miről van szó, én nem fogadhatom el az ajándékot, már más helyről is mondták, hogy az ülésen a zsidók mellett sikraszálltam, de én erről nem tudok semmit sem, mert én rosszul lettem miatt nem is voltam jelen az országgyűlésen.

Erre a kijelentésre csend támadt. A küldöttség tagjai egymásránéztek. R. Joselmann pedig a következőt mondotta:

— Legkegyelmesebb hercegem, én jelen voltam a tegnapi ülésen mint a zsidók parancsnoka és én saját szememmel láttam, hogy főméltóságod fölkel és beszélt. Talán van egy ikerestvére, aki teljesen hasonlóan lekegyelmesebb uramhoz és akinek a hangja is hasonló a herceg uréhoz?

— Különös dolog ez, mondta Wolfgang, nincs ikerestvérem, fivéreim közül senki sincs Wormsban. Utána kell járni a dolognak. Csak nem tételezhető fel, hogy valamilyen csaló felszólt nevében, hisz az összes előkelőségek ismernek engem.

Megint szünet állott be a beszélgetésbe, majd azt mondotta R. Joselmann:

— Legkegyelmesebb Hercegem, nem tudom magamnak az egészet megmagyarázni, mint csak úgy, hogy a mi Gondviselő Atyánk, az Örökkévaló Isten csodát művelt. Tessék elhinni, hogy főméltóságod alakjában felszólt Elijöhü próféta, aki sokszor megjelenik, ha a zsidóság bajban van. Hogy ez a csoda éppen főméltóságod személyével kapcsolatos, azt mutatja, hogy a mennyei gondviselés méltónak tartja ily életmentő közbelépés eszközének. Eppen ezért fogadja el tőlünk tiszteletteljes ajándékunkat.

A herceg a nagy kérésre elfogadta a figyelmességet és tekintettel arra, hogy az 1545. augusztus 3-án tartott birodalmi gyűlésen valóban elhangzott a távol volt Wolfgang herceg felszólalása az akkori német zsidók körében nem tudták a dolgot másképp megmagyarázni, mint Elijöhü Hanóvi közbelépésével.

A pápai zsinat tagjai 1545. december 13-án összegyűltek Tridentben. A zsinat foglalkozott azokkal a vádakkal, amelyeket az elhunyt jellemtelen mesumed Pfefferkorn, felhozott a Talmud ellen. (Folyt. köv.)

MEGLEPŐ UJÍTÁS! A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony széllal készítve.

Piechnik és Mechtl
IV., Váci-utca 18. ELEGÁNS! FIATALOS!

HIREK NAPTÁR

Sabbos Achre, Niszon 29, I. Perek
Haftajro: Móchor-chajdes

— Rajs-chajdes bencsolás —

Gyertyagyújtás (Bpest) : 6.40

שבת kimenetele „ : 7.40

— Vasárnap-hétfo: Rajs-chajdes Ijor —

— Frank Ignác 90 éves. A kiskünlégyházi zsidóság ünnepét jelenti az ottani Frank Ignác és Fiai r. t. seniorfőnökének Frank Ignác kilencvenedik születésnapja. A jubiláns a félegyházi orthodox hitközség alapító tagja és mintegy negyven éven át elnöke volt, az ország gazdasági életében is hosszú évtizedes áldásos tevékenységre tekinthet vissza. Frank Ignácot, aki teljes testi és szellemi frissességben érte el 90-ik születésnapját, a mi részünkről a zoltárossal köszöntjük: „ajd j'nuvün b'szevo", még sokáig viruljon... egészségsben töretlen erőben, ad biasz gaj'el...

— Az aradi orthodox hitközség új mikvója. Aradról jelentik: Ünnepeles külsőségek között avatták fel az aradi orthodox hitközség modern, új, központi fűtéssel ellátott mikvóját, melynek építése másfél évig tartott. A fürdő épületét virágos, parkírozott udvar veszi körül.

— Magyar-zsidó orvos kitüntetése New-Yorkban. A new-yorki orvosi egyesület aranyéremmel tüntette ki a magyar származású Schick kórházi főorvost.

— Hajduszoboszlóról jelentik: „Mivel a multban előfordult, hogy az itteni fürdővendégeknek nem-kóser étel mint kóser szolgáltatottak, rabbiságunk elhatározta, hogy a jövőben a nyáron megnyíló összes kóser étkezdéket szigorú felügyelete alá helyezi. Akik tehát itt étkezdét nyitni szándékoznak, jelentsék azt mielőbb rabbiságunknak, hogy megbízhatóságuk felől informálódhasson. A fürdővendégek pedig figyelemzetnek, hogy csak a rabbiság felügyelete alatt álló étkezdében étkezhetnek minden rituális aggálytól mentesen.”

— Szentföldi hírek. Peszach első napján tizezer zsidó imádkozott a Szent Fálnál. Dr. Isaac Herzog országos főrabbi intervenciójára Peszach előestéjén a kormány szabadonbocsátotta az akkori koncentrációs tábor összes zsidó foglyait. Peszachra egyébként rengeteg turista érkezett az országba. Köztük egy nagy dél-afrikai cionista csoport, romániai gyárosoknak egy csoportja és igen sok lengyelországi turista. A haifai hitközség általános számlálást eszközölt tagjai körében. Megállapítást nyert, hogy Haifában 55 ezer zsidó lakik, akik a város lakosságának többségét alkotják.

— A tokaji Bész Jákob iskola, melynek megalakulásáról annakidején hírt adtunk, Roth Lili tanítónő vezetésével szépen működik. Ezen intézetben egy zsidó tudással és vallásos szellemmel átitott új orth. leánygeneráció nő fel.

— Rabbiválasztás. Bökönyből jelentik: Friedländer Juda főrabbin Margitka leányát eljegyezte Rosenfeld József, a szendrői főrabbi fia. Az eljegyzésen nagy közönség vett részt, az örömapákon kívül jelen volt az olaszliszkai főrabbi és Friedländer Adolf rabbi a bökönyi főrabbi veje. A völegény nívós drósója magával ragadta a közönséget és a közönség a főrabbi intencióinak megfelelően a völegényt egyhangulag „fiatal főrabbi-jává” (ráv hacoir) választotta.

— A hodrogkeresztúri Jahrzeit a megdicsőült Reb Sajele után május 4-én (Ijor 3.) szerdán lesz.

— Beküldött hír. A Jewish Agency Magyarországi Palesztina Hivatala közli, hogy május hó első napjaiban Budapesten lesz Ari Ibn Zahav, a jeruzsálemi héber egyetem tanulmányi főtájkára, aki személyesen is felvilágosítást ad a magyar diákoknak a palesztinai főiskolákra való felvétele tárgyában. Részletes felvilágosítások a Palesztina Hivatalban (VI. Andrassy-út 67.) kaphatók minden vasárnap délelőtt 11—1, valamint kedden és csütörtökön este 7—8 óra között.

**Ötven pengős ár
garantálja az
elsőrangú munkát
és kivitelt,
I^a I^a anyagot.
Állandó
nagy mennyiségű
modellek
készletben.**

FRITSCHWENDEL HAJMŰVÉSZETI MŰTERME
BUDAPEST, DOROTTYAU, 1
TELEFON: 181-449
GERBEAUD PALOTA

— Haláleset. Szendrőről jelentik: Schvarcz Lajos abodi kereskedő Peszach 2. napján — mint minden más ünnepen — begyalogolt Abodról Szendrőre, hogy az i'tentiszteleten résztvegyen. A szendrői hívek sohasem mulasztották el, hogy a Tórához való felhívással meg ne tisztelték volna, így volt ezúttal is. A Tóra elő járulás közben hirtelen rosszul lett fogta el és harmadnapra elhunyt. Chajlhamajéd csütörtökjén temették nagy részvétellel; a szendrői zsidóságon kívül jelen volt Abod község közönsége, Gyulai Jenő görög-kath. lelkész-esperessel az élén. Rosenfeld Ferenc főrabbin az ünnepre tekintettel pár szóval búcsúztatta, utána az esperes markáns szavakban kiemelte jólelkűségét és hazafiasságát az elhunytak, aki a háborúban többszörösen kitüntetett őrmester volt.

A karcsúság titka

EHRENTÁLNÉ (Geczovits Renée)

fűzőszalon, Dohány-u. 39.

Telefon: 140-264.

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készít hullámosított hajból; javítást, ondolást olcsón vállal

HEISZ JENÓNÉ

parókatkészítő és női fodrász,
Budapest, VI. Vasváry Pál-u. 4.

**Legolcsóbb,
legizletesebb
orth. כשר
házikoszt**

**Weisz
Mendel
éttermében.**

VII. Wesselényi-u. 18

(Kazinczy-utca sarok)
Telefon: 1-442-75

**Négyfogásos menü:
leves, hus, főze-
lék, tészta P1.40
Hal minden időben**

— Sokezer külföldi érkezik a Budapesti Nemzetközi Vásárra. Magyarországnak már évtizedek óta és ma is egyik legnagyobb idegenforgalmi vonzóereje az a tökéletes rend és nyugalom, amely itt uralkodik. A beérkezett hírek szerint az idei Budapesti Nemzetközi Vásárt ismét sokezer külföldi fogja egyénenként és csoportosan felkeresni, akik akadálytalanul igénybevehetik a vásár alkalmából engedélyezett összes vízum- és utazási kedvezményeket. A vásárigazolványok, amelyek a 25—50%-os menetdíjmérséklések, a vízum-, fürdő- és egyéb kedvezmények igénybevételére jogosítanak, a vásár tb. képviseleténél és az összes utazási irodákban kaphatók.

x Pollák Sarolta kozmetikus (Andrássy-út 32.) Miracle szépségápolószereinek használati módját a Nemzetközi Vásárra felránduló hölgyközönségnek szépséggel díjlatlanul bemutatja. Összes szépségápolási, szemölcseltávolító, Kvarc.

x Kedvezményes utazás a Szentföldre. Sevuoth Jeruzsálemben. Május 24.-én indul Budapestről és 25.-én Triestből kedvezményes társasutazás a Szentföldre az Adriatica „Galilea” és „Gerusalemme” szalongozószíveivel dr. Patai József vezetésével. A programba fel van véve a Szentföldnek minden fontosabb régi és új nevezetessége. Résztvehetnek olyanok is, akik csak a hajón tartanak a társasággal. A visszafelé szülő hajójegy tetszés szerint meghosszabbítható. Felvilágosítást, prospektust küld az Adriatica tengerhajózási rt., Budapest, Thököly-út 2. (telefon: 131-413. és 130-384.), valamint a „Mult és Jövő” kiadóhivatala, Budapest, Vadász-u. 11. (telefon: 119-955.)

— A sárospataki hitközség új tisztikara: Szoffer Mór elnök, Rosenblum Jenő alelnök, Weiszberg Márton és Kohn Hermann gondnok, Öhlbaum Armin elnök, Salamon Jakab pénztárnok. Választmányi tagok: Birnbaum Sámuel, Burger Sándor, Zeisler Izidor, ifj. Dancziger József, Dancziger Zoltán, Édlisz Hermann, Grünfeld Nándor, Knöpfler Zoltán, Kósa Sándor, Klein Hermann, Landau Ferenc, Lefkovits Jenő, dr. Mos-

kovits Artur, Rothbart Márkus, dr. Szász Miklós, Weisz Albert.

— A jesivaszemeszter külsőben. A jesivák növendékei helyesen cselekszenek, ha — kellemetlenségek elkerülése végett — illetőségi stb. igazoló okmányokkal felszerelve indulnak a jesivákra.

— A debreceni Talmudtóra egyet a napokban tartotta évi közgyűlését. Bernfeld Ernő elnök beszámolt az egyet működéséről, majd Strasser Salamon főrabbi meleg szavakkal mondott köszönetet a vezetőségnek önzetlen és buzgó munkájáért. A közgyűlés egyhangulag elismerését fejezte ki a vezetőségnek és újabb három évre megválasztotta a régi tisztikart, mely a következőkből áll: Bernfeld Ernő elnök, Katz H. Ernő ügyvezető h. elnök, Steinberger Vilmos és Goldberger Áron alelnökök, Guttmann Mór pénztárnok, Goldstein Armin ellenőr, Reiner Ferenc gondnok és 15 vál. tag.

— A győri orth. Talmudtóra új tisztikara: Gestetner Benő elnök, Gestetner Lajos alelnök, Löwinger Gyula pénztárnok, Holczer Jakab ellenőr, Fischer Armin titkár.

— ORTH. IFJUSÁGI HIREK. A szarvasi T.B. új tisztikara: Löwy Simon elnök, Majesz Vilmos alelnök, Blonder Béla tanügyi elnök, id. Rosenberg Zoltán pénztárnok, Klein Ernő titkár, Hajnal Izidor gondnok, Schlesinger József ellenőr, Löwy Adolf tanügyi gondnok. Választmány: Ifj. Majesz Vilmos, Fohn Andor, ifj. Rosenberg Zoltán. — A fehérgyarmati T. B. tisztújítása: Weisz József, Berger József gondnokok, Zichermann Deszö tanügyi előljáró, Weisz Lajos pénztárnok, Fischer Ferenc ellenőr, Weinberger József jegyző. Választmány: Klein Károly, Weisz Mór, Majer Béla, Lebovits Ignác, Stern Herman. — A balmazújvárosi T. B. választásai: Friedl Áron elnök, Spitzer Henrik gondnok, Blum Adorján titkár, Gelbmann Oszkár pénztárnok, Gréger Ernő ellenőr, Friedmann Ferenc, Gréger Béla képviselő, Steinberger Deszö örökös díszelnök. — A püspökladányi T. B. tisztújítása: Gleichmann Sándor elnök, Wiesner Bernát alelnök, Lorber Sándor I. gondnok, Ciment Jenő II. gondnok, Szisrovits József tanügyi előljáró, Grünfeld Imre pénztárnok, Ovits Ernő ellenőr, Weiszberg József, Fohn Ernő választm. tagok. — A nyiregyházi T. B. választásai: Németi Gyula elnök, Mandel Henrik alelnök, Leimsieder Zoltán ellenőr, Hönig József pénztárnok, Petrover A. titkár, Schwartz Géza, Schnitzler Béla gondnokok, Ehrlich H. könyvtáros, Springer H., Neufeld J., Blüek A. tanácsnokok, Németi László, Weisz Miksa, Östreich J. számvizsgálók.

**„BARBIEN” késnélküli borotválópor
minőségben utólérhetetlen**

BARBIEN VEGYIPARI VÁLLALAT, Budapest, Király-u. 30. Tel.: 119-564.

Eredeti angol szövet-
különlegességek

Kazár Nándor

posztókereskedőnél V., Deák Ferenc-u. 4. — Szombaton zárva

Magas Tátra! TÁTRALOMNIC! Magas Tátra!
Szigoruan orth. kóser TOBOVITS-PENSIO, Bugsch-villa

Kitünő konyha, jó kiszolgálás, mérsékelt árak. Elő- és utószezonban 10% engedmény. Lakodalmak és bankettek elő-utószezonban legjobb kivitelben. Soviájszokor minjon a házban. Közlebbi felvilágosítás: Josef Tobovits, Tatranska Lomnica, Villa Bugsch. (Tel.: 38.)

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Lázár Magda Balassagyarmat és Holló Imre Budapest jegyesek.

Hoffmann Editke Pápa és Katzburg József Topolcany—Pezinok jegyesek.

Deutsch Lea Hajdunás, Jungreis Mór Nógrádbercel jegyesek.

Rosenthal Ella Miskolc, Schönfeld Henrik Miskolc (Szerencs) jegyesek.

Schüller Hildát Sárvár eljegyezte Zollesan József Sopron-Lövő.

Schönbrunn Lilitét Bpest, eljegyezte Grünfeld Miklós Tornalja. (A tornaljai zsidó ifjúsági egylet gratulál.)

Beilusch Irénke Nyirbátor, Appel Manó Beled-Bpest jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Schwartz Mátit a nagykárolyi rabbi leányát eljegyezte Briszik Lajos kurticsi rabbi, a nagyszalontai rabbi fia.

Marmorstein Margit Ujpest és dr. Mautner Jenő Bpest, május 1-én d. u. 4-kor Ujpesten, Király-u. 41, házasságot kötnek. (Minden külön értesítés helyett.)

Stern M. Wolf eljegyezte testvérleányát Stern Editet Mexikóban. (A vőlegény a fia, a menyasszony pedig az unokája Stern Jakabnak, S. A. Ujhely.)

Steif Jonathan rabbi és neje Budapest, Bleier Izrael és neje Nyirbátor, ezúton meghívják összes ismerőseiket gyermekeik *Erzsike* és *Antal* május 1-én d. u. 5 órakor Budapesten a Kazinczy-templomban megtartandó esküvőjére.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegízhatóbb vétel és eladási forrása **GESTETTER IMRE, Ujpest, Király-u. 47.** Budapesti telefon 2-945-60. Ékszertőszedetag.

Butor új éshasznált,

hálóok, ebédlok, modern kombinált és uri szobák nagy választékban, olcsón, Részletre is. Vétel, csere, eladás.

VI. Király-u. 86, Vörösmarty-u. oldal.
(Szombaton zárva)

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást- keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbé- lyekben is.

ORTH. házvezetőt keresek. Kimerítő ajánlatot kérek. Schlesinger József, Tab.

TANULÓLEÁNY és kifizetőleány azon- nalra felvétetik. Weismann ruhasza- lon, IV., Váci-u. 9. III. em.

EBÉDKOSZTOT orth. kósert keresek 5 személynek. Levélbeli ajánlatot „Ki- rály-utca” jelígre kérem.

JESIVÁMBA a nyári szemeszterre csakis illetőséget igazoló bizonyítvánnyal ellá- tott növendékeket vehetek fel. Főrabbi, Cigánd.

ELLOPTAK imaházunkból több talisz- és tfillint. Héber könyvkereskedők fel- kéretnek, sziveskedjenek a nekik vétel- re felajánlandó talisz-tfillinekről ben- nünket értesíteni. Szefard Imaegyesü- let, Debrecen, Csók-u. 6.

Jelígés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

VALLÁSOS, szorgalmas, jóhából való, tanulni akaró böchert keresek. Teljes ellátás és havi 10 P biztosítva. Jelíge: „Főrabbi”.

FATISZTIVISELŐ, intelligens, jó csa- ládból, 9 éves gyakorlattal, szakmában perfekt, elhelyezkedne. Jelíge: „Őnál- lóan dolgozom”.

HALLÓ! Zsidó fiuk! Ügyes, szorgalmas, vallásos, jólnevelt leány vagyok. Férj- hez mennék hozománnyal kereskedőhöz, vagy iparoshoz. „Próba szerencse” jel- KERESSEK perfekt, megbízható, vallás- sos szakácsnőt. Cseléd van. Stark Her- mann, Berettyóújfalú.

MELYIK Balatonkönyéken vagy ma- gaslati helyen, esetleg annak közelében lakó orth. család küldendő fiu., vagy leánygyermekét 6-8 heti üdülésre ti- szaparti nagyközségebe oly módon, hogy ugyanazon időre e célból fiamat látná vendégül. „Csere” jelíge.

נתחבר בזה לקרא בקריאה של חיבה
לכך מודיעני ליקח הכל בשמחתנו ליום חתונת
בנו מיה אדרין נ"י עם בני החתולה מרת
אסתר שולמית חתי שתי בשעה
מוצאתת בעיר הבירה ביום א' דריה אייר הבעיל
בשעה 5 אחר הצהרים כביהיכ הגדול קאוניצי
יונתן שמיף ישראל בלייער
דומין דקה' פעסט ע"ו ע"ו, ניר-כאמאר.

Brilliánskészerek olcsón, elsőrendű aranyárak, órák, nagy választékban. Streicher Béla, VI., Teréz-körút 31. Telefon: 310-879. Szombaton zárva.

BUDAI, magaslati levegőjű, terraszos szoba, orthodox ellátással, vagy anél- kül kiadó. „Kertes” jelígre kiadóba.

ÖNÁLLÓ keresettel bíró szabónó férjhez- menne 30-40 éves uriemberhez. Jelíge: „Szombattartóhoz”.

INTELLIGENS, házias leányomnak, megélhetéssel bíró szombattartó férjjet keresek. „Hozomány” jelíge.

MEGVETTEM árusításra a Központi Iroda m gdcicsőült elnökhelyettesének R. Chájim Előzor Hartsteinnek z.l. ér- tékes sz'fórim-hagyatékát. *Meisels* hé- ber könyvkereskedő, talisz-szövé és streimli-készítő, VII., Rombach-u. 8.

VALLÁSOS jó házból való 25-28 éves magyar állampolgárságú fiatalember, ki a butorszakmában teljesen jártas, butorüzletbe benősülhet. „Minden in- formációt kibíró” jelíge.

Jelígés hirdetések feladóinak címét diszkrécióban tartjuk.

DRÓSEKAT németül ünnepélyes alkalmakra (*barmiczvó, chaszene*, próba és székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes be- küldése ellenében, *psettlit külön díjazás- sal*, diszkréció mellett szállít: *Braun Izrael rabbi, Bpest, Szövetség-u. 43.*

GABELLA. és mikvefűrdőjegyek pontos, megbízható füzet. és sorszámozással, 14-féle színű papíron, 100 lapos töm- bökbe fűzve; anyakönyvi kivonatok, *keszűbek* finom fehér papíron nyomtat- va kaphatók: Schwarcz Lipót könyv- nyomdájában, Kunszentmiklós, Pest m. Mintákkal és árajánlattal szolgálók.

Anyakönyvvezető rabbi figyelmébe!

Szükségem lenne bold. édesatyám Löwinger Márkus (Mayer) házasságilevél kivonatára. Született 1844-ben Sajóvadnán és 1870 körül nősült Heves, Borsod, Gömör, Abauj vagy Zemplén megye valamelyik községé- ben. Ezen terület főt. rabbijai fel- kéretnek utánanézni az 1867-1873. évek anyakönyvi bejegyzéseiben, hát- ha nyomára akadnak. Bold. édes- anyám neve: Schaffer Klára (Golde). Szives választ vár: Löwinger Péter, Ujpest, Tél-u. 18.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14. Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:

Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.

Telefon: 1-238-08. Csekk száma: 60.791.

Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:

Groszberg Jenő

A zsidótörvény előestéjén

Magyarország zsidósága sohasem fogja elfelejteni azt a hetet, amely a Kor- mányzó Ur rádiószózata után következ- zett. Horthy Miklós történelmi fontos- ságú rádióbeszédében az ország érdeké- ben való összefogás kötelességéről, a ha- za szolgálatában kifejtendő munka je- gyében való egybeforrásáról szölt és buzdította Magyarország lakosságát fe- gyelemre, összetartásra, békés tevékeny- ségre. Áhitattal, szeretettel, hódolattal hallgatta az ország a legelső magyar ember intéseit. Olyan volt ez a szózat, „mint a harmat, amely l'entől jön, mint a termékeny eső, amely a pázsitra hull.” És akkor négy napra rá fejbekőltotta a zsidóságot a szent vallás törvényeiben gyökerező metszésnek a tilalma és egy nappal utána bejelentette a miniszterel- nök a zsidótörvényt.

Azóta ennek a két eseménynek jegy- ben és hatása alatt áll a hazai zsidóság, tételődve, szomorkodva, a bizonytalan- ság révületével és a kilátástalanság nyom- tottságával.

A rituális metszést az állatvédelem ürügye alatt tiltották el, mely ürügy el- len a legélesebben tiltakoznunk kell, hi- zen a Tóra — mely a rituális metszést előírja — már évezredek előtt többszörö- sen statuálta az állatkínzás („*csavar baalé chájim*”) tilalmát. Egyébként pedig a betiltással egyidőben *mindenünnen fel- hangzik a panasza, hogy a vágóállatnak nincs ára, hogy a gazda nem bírja eladni árúját.* Ennek két oka van: az egyik az export csökkenése és a másik a belföldi fogyasztás rohamos esése. Az export csökkenéséről nem tehetünk, ez az orszá- gon kívül eső tényezőktől függ, de

a vágómarha belföldi fogyasztásá- nak rohamos esése azt jelenti, hogy több mint négyszáz ezer ember nem fogyaszt Magyarországon marha- húst a rituális metszés betiltása következtében.

Ez olyan tény, amelyen nem változtat bi- zonyos célzatos beállítást, amelynek értel- mében a pangás oka, hogy a „zsidó” ál-

lat-exportörök állítólag bojkottra szövet- keztek és a Hangya ennek következtében intervenciót vásárlásokat fog eszközölni. Nagyon kívánatos volna, hogy ez az in- tervenció közbelépés használjon, ellen- ben az vitathatatlan, hogy a belföldi fo- gysztás a metszés eltiltásával erősen csökkent.

A hazai hitközségek pénzügyi egyensú- lyát pedig teljesen felborította ez a tila- lom. A hitközségek zömében a marhahus után fizetendő illeték köztudomás szerint a fő jövedelmet képezte. Ezt a kieső ösz- szegyet nem lehet pótolni a baromfira ki- vetendő nagy gabellával. Ugyis olyan drága a baromfi, hogy az utána fizetendő illeték felemelése tulajdonképpen egyér- telmű a szegényebb néprétegnek a hus- táplálkozástól való távollátásával. A *hit- községek nem képesek az elmaradt jöve- delmet egyenes hitközségi adók felemelé- sével sem pótolni.* A vidéki kispolgári zsi- dó réteg, amely hetek óta alig keres, nem bír ki több adót. A hitközségek egy ré- sze nem sokára kénytelen lesz feladni pél- dául iskoláját. *Ennek az állapotnak előidézése pedig igazán nem lehet az ál- lam törekvése.*

Már most is keserves leveleket kapunk az ország minden részéből, amelyek írói, kenyerüket veszített rituális alkalmazot- tak. Mit csináljon például az a sok sze- gény *masgiach* (husfelügyelő), aki éve- ken át dolgozott, törpe fizetéséből csalá- dot tartott és most teljesen feleslegessé válva koldusbotra jutott. Mi lesz azzal a sok feleslegessé vált metszővel, (aki mögé oda kell gondolni nagyszámú családot, 5-10 gyereket) hisz ott, ahol többen mű- ködtek, számukat csökkenteni fogják.

A rituális metszés tilalma tehát a gazdákat károsítja, a zsidó vallást sérti, a hitközségek fennállását ve- szélyezteti és sok száz embert kol- dussá tesz, amiért is kérjük a betil- tást legsürgősebben hatályon kívül helyezni.

Központi Irodánk egyébként folyamat- ba tette az ügyben a kellő lépéseket.

... Csütörtökön került a képviselőház plénuma elé a zsidójavaslat. Megdőb- bentő maga a javaslat, mélyen sértő az in- dokolása. Más oldalról felemelő azonban, hogy őszinte meggyőződésű, bátor jellemű keresztény emberek többszörösen hang- súlyozták, hogy ellenkezik a magyar al- kotmány szellemével, legalább eddigi szellemével; rést üt a jogegyenlőség el- vén. A helyzet ismerői azt mondják, hogy az új törvény nem fogja elérni a célját, mert nem lehet hosszú időre úgy intézni egyes társadalmi rétegek helyze- tének javulását, hogy egy másik társa- dalmi réteg jogát elkobozzák és nincsen áldás azon a kenyérkereseten, amely úgy állott elő, hogy a másnak a szájából ki- vettek a kenyeret. A törvény tervezete szerint öt éven belül 20 ezer keresztény fiatalembert akarnak elhelyezni. De ez viszont azt jelenti, hogy ugyanannyi zsi- dó alkalmazottat kitesznek az állásból és minden állásából kitett ember mögött ott áll bizonyos számú családtag, úgy hogy minden új állásbetöltés mögött ott zokog százak szerencsétlensége. A tör- vénynek eredendő baja továbbra az, hogy a legjobban rászoruló rétegnek, a nincstelen parasztnak nem juttat semmit. Valláskerölcsi szempontból pedig rendkí- vül veszélyes, mert összezavarja a vallási fogalmakat, amennyiben az 1919. év utáni kikeresztelkedettek zsidóknak tekintik.

Hála és elismerés illeti Széchenyi György grófot, Bethlen Istvánt, Rassayt, Rupertet és a többi kiváló keresztény poli- tikust, akik bátor szókimondással védték az ország reputációját ezzel a ja- vaslattal szemben. És nem mehetünk el szó nélkül azon számos keresztény író, művész és tudós kiáltványára mellett, akik megrendítő szavakkal kérik a javaslat el- utasítását. Az 58 aláírással (gróf Appo- nyi György, Bárczy István, Blaskó Má- ria, Bóka László, Ferenczy Noémi, Gás- pár Zoltán, vitéz Makay Miklós, Móricz Zsigmond, Szász Zoltán, gróf Széchenyi György, Zilahy Lajos, stb.) ellátott szó- zat többek között a köv. tartalmazza: